

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Dve novi bralni društvi v ptujski okolici.

Da so se tudi Slovenci v ptujski okolici, župnije sv. Petra in Pavla v Ptuj, začeli krepko gibati v narodnem oziru, pričata dve novi bralni društvi, ki sta se nedavno tukaj ustanovili in že pričeli svoje plodno delovanje.

Dne 25. avgusta se je vršilo ustanovno zborovanje bralnega društva v Podvincih pri Ptuj v prostorih gostilničarja J. Brusa, olepšanih s zastavami in venci. Prišlo je dosti ljudstva in tudi nekaj narodne gospode v prijazne Podvince. Osnovatelj društva, vrli narodnjak in posestnik Fr. Petrovič, iskreno pozdravi navzoči narod ter dá besedo slavnostnemu govorniku, ki v krepkih besedah razloži namen in korist, potrebo in pomen novega društva. Ljudstvo je s zanimanjem poslušalo govor, po katerem je g. nadučitelj Iv. Kavkler poljudno razložil društvena pravila. Na to se je takoj opisalo 47 udov. Zaslužni naš poslanec, g. dr. Jurtela, je poslal 6 gld. podpornine. Predsednikom društva je bil enoglasno izvoljen Fr. Petrovič, v odbor pa Brus Tone, Breznik Matija, Kavkler Ivan, Brus Ivan, Grabar Tomaž in Toplak Martin, kot namestnika Petrovič Tone in Čeh Tomaž. Po vspredu se je vršila prosta zabava, katero so oskrbeli pevc in tamburaši iz Ptuja.

Istega dne so došla pravila kmetijskega bralnega društva v Krčevini pri Ptuj potrjena iz Gradea nazaj. Za to prepotrebno društvo se je vršil posvetovalni shod s primernim govorom dne 21. julija, ustanovno zborovanje pa je bilo na praznik Marijinega rojstva, dne 8. sept. v prostorih narodnega gostilničarja Blaža Vindiša na Štukih. Prostorni vrt je bil lepo ovenčan, a iznad dreves so plapolale zastave, znamenje, da Krčevina obhaja velik naroden praznik. Ljudstva se je zbralo veliko, ne samo iz domače župnije, temveč tudi iz vurbarske in urbane, da celo od Sv. Marjete se je pripeljala vrla rodbina Sokova s č. g. duh. pomočnikom Fr. Mursičem. Udeležba bi bila še večja, ako se ne bi zborovanje po nepotrebnem vršilo teden dni prej, nego se je prvotno sklenilo.

Predsednik osnovalnega odbora, za društvo vneti Fr. Lah, pozdravi s krščanskim pozdravom zbrano ljudstvo ter dá besedo slavnostnemu govorniku, novemu narodnemu odvetniku v Ptuj, dr. A. Brumn, kateri v lepah besedah razloži stanje Slovencev nekda in sedaj ter dokaže potrebo in korist novega društva, kažoč posebno na slabo brezversko in nemškutarsko berilo, katero ponuja dobri prijatelj naš v Ptuj našim okoličanom zastoj. Razlagalec pravil izpregovori o namenu kmetijskega bralnega društva, ozirajoč se na društveno geslo: Vse za vero, dom, cesarja! in na besede pravil: Namen društva je: pospeševati kat.-slov. omiko med udi in jih podučevati v vseh gospodarskih strokah. Na

to se je takoj oglasilo 61 udov. Odbor je bil izvoljen ta-le: Zupančič Dragotin, predsednik, odborniki P. Karol Belšak, Šentjerc Silvester, Lah Fr., Krivec Jože, Vilčnik Jože in Potrč Franc, namestnika Krajnc Ivan in Simonič Fr. Potem se je vršila prosta zabava s petjem in godbo, pa ne s plesom, kakor je bilo čitati po pomoti v nekem listu; kajti pri društvenih veselicah je ples sploh za vedno izključen. Govorile so se tudi napitnice sv. očetu papežu, mil. knezo-škofu, domovini in cesarju, novemu društvu itd. Zabava je bila izborna, ker je bila tudi postrežba našega vrlega Vindiša izvrstna, za kar mu bodi izrečena srčna zahvala.

Ptujska okolica ustaja iz lastne moči. Dolgo je bila zapuščena in pozabljena, zaspana, sedaj se prične v njej doba novega življenja. Dolžnost rojakov in drugih rodoljubov pa je, da podpirajo društvi s knjigami, časopisi in z denarjem, za kar obe društvi prosita.

K sklepu pa kličem kakor podvinskemu, tako tudi krčevinskemu bralnemu društvu iz dna srca:

Cveti, mlado društvo, cveti,
Krepko brani našo last,
V nas ljubezen živo neti
Bogu, domovini v čast!

C.

Petindvajsetletnica Sedana.

Dne 1. septembra l. 1870. je bila velikanska bitka med Nemci in Francozi pri Sedan. Nemcev je bilo blizu stotisoč več, kakor Francozov. Proti večeru so bili le-ti od Nemcev stisnjeni v trdnjavo Sedan. Cesar Napoleon III. je izprevidel, da je od tod ni več rešitve, pa se je podal k pruskemu kralju Viljemu ter se odpovedal francoski kroni, drugo jutro, dne 2. septembra, pa je moralo kacij 84tisoč francoskih vojakov iti kakor ujetniki na Nemško.

Ta bitka je združila Nemčijo in pruskemu kralju položila krono nemškega cesarja na glavo. Vsled tega so lahko slovesno praznovali letos petindvajsetletnico bitke pri Sedanu Prusi in Nemci zunaj v »rajhu«. Prusi so to svečanost res praznovali z velikim navdušenjem, manj zavzeti za to so bili Nemci v južnih državah, najmanj pa socijalni demokrati, katerih je po vsej Nemčiji veliko. Da, socijalni demokrati so celo hoteli napraviti shode, na katerih bi temu slavljenju ugovarjali, pa vlada jim je shode prepovedala. Zato so pa tem oistreje pisali njihovi časniki, kar je cesarja Viljema II. tako razkačilo, da je pri neki priliki socijalne demokrate imenoval izdajice, ki niso vredni imena Nemci.

Kdo pa je pri nas v Avstriji to 25letnico praznoval? Slovani nikakor ne, ker dobro vedo, da čim močnejša bo Nemčija, tem večja je nevarnost za nas Slo-

vane in pa za našo ljubo Avstrijo. Tudi nemški konservativci, krščanski socialisti niso slavili zmage pri Sedanu, ampak edino le nemški nacionalci. Ti se po vsej pravici vsled tega morajo imenovati Prusaki, avstrijske izdajice, ki niso vredni lepega imena Avstriji! Žal, da je nemških nacionalcev precej tudi na Štajarskem, zato pa so tudi sedansko 25letnico slavili v Gradcu, Mariboru, Celju in še po drugod. Vlada si naj to dobro zapomni, kakor tudi Slovenci tega protiaustrijskega slavlja ne smemo pozabiti! Nemško-nacionalna drevesa ne smejo rasti do nebes!

Cerkvene zadeve.

Dvojna slovesnost pri Sv. Marjeti niže Ptuja.

Due 18. avgusta se je zopet enkrat marječka župnija srčno radovala po britkostih, ki so jo zadele preteklo leto, ko je pol leta nemila smrt pokosila tri odlične njene rojake: kanonika dr. V. Nemca, bogoslovca F. Kralja in kaplana J. Kolariča. Tega dne je namreč Vsemogočnemu prinesel prvi nekrvavi dar č. g. Frančišek Muršič iz Gorišnice. Pobožnega ljudstva od blizu in daleč se je kar trlo, ko je ovenčani novomašnik v spremstvu duhovščine, svatov in gostov stopal iz župnišča v cerkev. Slavnostni pridigar, č. gosp. Vid Janžekovič, kaplan čadramski, tudi Gorišničan, so v svojem lepem naukov in tolažil polnem cerkvenem govoru razpravljali, kako je duhovski stan poveljčan od Boga in kako zaničevan od malopridnega sveta.

Druga slovesnost pa je bila po večernicah. Vrli kmet Lavra in njegova žena v Gorišnici, na katerih zemljišču je bila postavljena primicijantovska utica, sta dala sezidati krasno kapelico v čast Lurški Materi božji. V velikem sprevodu je neslo iz cerkve 12 novomašnikovih svatev lepi kip Marijin, ki ga je izdelal domači naš kipar L. Perko pri Sv. Trojici, v okusno slikano kapelico. Ko smo dospeli h kapelici, so veleč. g. duh. svetovalec J. Trstenjak blagoslovili kapelico ter v kratkem govoru vspodbujali Gorišničane, naj bi se odslej pogosto zatekali k tej kapelici in iskali pomoči pri Mariji. Na to so svatevce zapele lepo Marijino pesem, in sedaj smo se razločili, nekateri domov, drugi pa v zeleno hišico, ki je stala blizu kapelice. To se je potem obhajala primicija kot versko-narodna slavnost, ki ostane vsem udeležencem v neizbrisnem spominu. Zares, o 18. avgustu 1885 se lahko reče: To je bil dan, ki ga je Gospod naredil v veselje in vspodbudo dobrega marječkega ljudstva!

Češčenje 14 svetnikov-pomočnikov in novi zvonovi za frančiškansko cerkev Matere Milosti v Mariboru. Zidanje nove frančiškanske cerkve v Mariboru lepo napreduje in povsod se kaže pri tem bogoljubnem delu vidno poseben blagoslov božji. Veliko se je sicer že storilo, pa veliko še manjka. Pred vsem želimo, da bi skoraj zapeli novi zvonovi v novih krasnih zvonikih, ki že stojita kot veličastna čuvaja prihodnjega svetišča Marijinega.

Ker smo prepričani o mogočni priprošnji svetnikov božjih, smo si tudi za to bogoljubno napravo — za novo zvonjenje — izvolili posebne svetnike božje kot naše priprošnike in zagovornike. Zaupamo, da nam bodo naši nebeski prijatelji obudili obilno dobrotnikov za nove zvonove in tudi za to skrbeli, da bodo novi zvonovi tako lepo popevali in tako miło doneli, da jih bodo vsi veseli, ki jih bodo poslušali.

Kateri pa so ti svetniki? Poslušajte, dragi Marijini

otroci in častivci! Izmed velikega števila nebeskih priprošnikov si je krščansko ljudstvo že pred več stoletji izvolilo nekatere svetnike, katerim je izkazovalo posebno češčenje in do njih imelo posebno zaupanje, in te svetnike božje je zedinilo v posebno družbo ter jim dalo častno ime: svetniki-pomočniki, to je, ki pomagajo v hudih stiskah, dušnih in telesnih. Število teh svetnikov je 14 in se tako-le imenujejo: sv. Blaž, sv. Jurij, sv. Erazem, sv. Vid, sv. Ahacij, sv. Margareta, sv. Krištof, sv. Pantaleon, sv. Cirijak, sv. Ilj, sv. Evstahij, sv. Dijonizij, sv. Katarina in sv. Barbara.

Tem mogočnim svetnikom-pomočnikom smo priporočili srečno vlivanje novih zvonov ter jih ponižno prosili, naj nam obudijo mnogo mnogo blagih dobrotnikov, da zamoremo poplačati vse dolgove, ki jih še imamo za nove zvonove. Vi pa, dragi Marijini otroci in častivci, ki ste že toliko storili za Marijino cerkev v Mariboru, združite se z nami vred v goreči molitvi in priporočite tudi Vi naše bogoljubno delo mogočnim 14 svetnikom-pomočnikom in mi zaupamo, da boste v kratkem času eden drugemu klicali, ko boste zaslišali miło petje novih zvonov:

Čuj, kak' sladka melodija!
Zvonov glas se sliši zdaj:
Češčenja bodi, o Marija,
Božja mati, vekomaj!

Frančiškanski samostan v Mariboru, dne 11. avgusta, na praznik sv. device-mučenice Filumene, 1894.

P. Kalist Heric,
predsednik Marijine družbe v Mariboru.

Gospodarske stvari.

Mlin za grozdje.

(Dalje.)

Edina napaka železnih valcev je, da niso prožni, da vsled svoje trdosti stiskajo trdeje in mehkeje dele grozdja. To je precejšna napaka, kakoršno pa imajo v isti meri tudi druge tvarine za valce, n. pr. les.

Velika prednost železnih valcev pa je, da svojo obliko nepremenjeno ohranijo, da ako so dobro napravljeni, se vedno lepo vstricno obračajo in prostor med njimi vedno enakomeren ostane, vsled tega enakomerno mečkajo. Tudi jih je lahko snažiti, nimajo luknjic in razpoklin, v katerih se lahko gljivice skrijejo. To je velika prednost, radi katere nadkriljujejo ti valci gledé dobrote vse druge iz družih tvarin. Navadnejši in starejši so leseni valci. Njih velika napaka je, da se zveržijo ali na koncih usušijo, vsled česar ne ostane njih oblika enako valjasta, temveč v preseku bolj eliptična, vsled česar tudi nista valca popolnoma vstricna, temveč je prostor med njima proti koncu širji, kakor v sredini. Taki valci torej nikakor ne meljejo popolnoma enakomerno.

Večkrat se najdejo železni s pločevino prevlečeni valci. Pločevina ne sme biti od cinka, temveč železna, pa pocinjena. Taki valci pa le tudi niso tako dobri, kakor železni.

Precej v rabi so tudi leseni valci, ki so po dolgem z železnimi skobami okovani. S tem so ljudje precej zadovoljni, pa so le mnogo slabši, kakor iz litega železa. Pri teh more prej odveč železa v vino priti; kajti sok grozdja more iti tudi pod skobe, in tako mošt lahko veliko bolj z železom v dotiko pride, in ker se da le gornji del skob čistiti, se na doljni strani zelo lahko napravi rja. Sicer pa tudi ti valci vinu ne škodujejo, koliko manj torej valci iz litega železa. Njih napaka je tudi ta, da ne ostanejo popolnoma vstricni.